

## سۇئال

مەن قۇرئاندا **كونا ۋەسىيەت** تىكى ئون بۇيرۇققا ، بولۇپمۇ **ئۆلتۈرمەيسەن** دىگەن قۇرلارغا ئوخشاش نەرسىلەرنىڭ بار – يوقلۇقىنى بىلمەكچىمەن . مەن بىرنەچچە قۇرئان توربەتلىرىدە ئىزدەش ئىقتىدارىنى ئىشلىتىپ ھېچ نەرسىگە ئېرىشەلمىدىم . كۆپ رەھمەت .

## تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

سىزنىڭ قۇرئانغا قىزىقىشىڭىزنى كۆرسىتىدىغان بۇ سۇئالىڭىزغا تەشەككۈر . بۇ يەردە سۇئالىڭىزغا جاۋاب بەرگەنلىكىمىزگە خۇشالمىز .

قۇرئاندا بىرقىسىم ئالىملار **ئون بۇيرۇق** ئايەتلىرى دەپ ئاتايدىغان مەلۇم ئايەتلەر بار ، چۈنكى ئۇلار ئاللاھ تەرەپتىن ئىنسانلارغا بېرىلگەن ئون مۇھىم بۇيرۇقلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ . بۇ ئايەتلەر قۇرئاندا ئىككى ئابزاستا تېپىلىدۇ .

بىرىنچىسى ، چاھارپايىلار(ئەنئام) سۈرىسىدە ، ئۇنىڭدا ئاللاھ مۇنداق دەيدۇ :

« ئېيتقىنىكى، **سىلەر كېلىپ (ئاڭلاڭلار)، اللە ھارام قىلغان نەرسىلەرنى سىلەرگە ئوقۇپ بېرەي: سىلەر اللە غا ھېچ نەرسىنى شېرىك كەلتۈرمەڭلار، ئاتا – ئاناڭلارغا ياخشىلىق قىلىڭلار، نامراتلىقتىن قورقۇپ بالاڭلارنى ئۆلتۈرمەڭلار، بىز ئۇلارغا ۋە سىلەرگە رىزىق بېرىمىز، ئاشكارا ۋە يوشۇرۇن يامان ئىشلارغا يېقىن كەلمەڭلار، اللە نىڭ ئەمرىگە خىلاپلىق قىلىپ (ناھەق) ئادەم ئۆلتۈرمەڭلار، ھەقىقەت رەۋىشتە ئۆلتۈرۈش بۇنىڭدىن مۇستەسنا. سىلەرنىڭ چۈشىنىشىڭلار ئۈچۈن، اللە سىلەرگە بۇ ئىشلارنى تەۋسىيە قىلىدۇ (151).** يېتىمىڭ مېلىنى تاكى ئۇ بالاغەتكە يەتكەنگە قەدەر ئۇنىڭغا ئەڭ پايدىلىق ئۇسۇلدا تەسەۋرۇپ قىلىڭلار، ئۆلچەمنى ۋە تارازىنى توغرا قىلىڭلار، ھېچقانداق ئادەمنى كۈچى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايمىز. سۆز قىلغان (ھۆكۈم چىقارغان ياكى گۇۋاھلىق بەرگەن) چېغىڭلاردا ئادىل بولۇڭلار، (ھۆكۈم چىقىرىلغان ياكى گۇۋاھلىق بېرىلگەن ئادەم) تۇغقىنىڭلار بولغان تەقدىردىمۇ، اللە غا بېرىلگەن ئەھدىگە ۋاپا قىلىڭلار، ئىبرەت ئېلىشىڭلار ئۈچۈن، اللە سىلەرگە بۇ ئىشلارنى **تەۋسىيە قىلىدۇ (152).** بۇمېنىڭ توغرا يولۇمدۇر، شۇ يولدا مېڭىڭلار، نا توغرا يوللاردا ماڭماڭلار، ئۇلار سىلەرنى اللەنىڭ يولىدىن ئايرىۋېتىدۇ، (اللە نىڭ ئەمرىنى تۇتۇپ دوزاختىن) ساقلىنىشىڭلار ئۈچۈن، اللە سىلەرگە بۇ ئىشلارنى تەۋسىيە قىلىدۇ » [

چاھارپايىلار : 151–153 ]

ئىككىنچىسى بولسا كېچىلىك سەپەر(ئىسرا)سۈرىسىدە بولۇپ ، بۇ يۇقۇردا تىلغا ئېلىنغان ئابزاسنىڭ شەرھىسى دەپ قارىلىدۇ . ئاللاھ دەيدۇ :

« پەرۋەردىگارنىڭ پەقەت ئۇنىڭ ئۆزىگىلا ئىبادەت قىلىشىڭلارنى ۋە ئاتا – ئاناڭلارغا ياخشىلىق قىلىشىڭلارنى تەۋسىيە قىلدى، ئۇلارنىڭ بىرى، يا ئىككىلىسى سېنىڭ قول ئاستىڭدا بولۇپ ياشىنىپ قالسا، ئۇلارغا ئوھوي دېمىگىن (يەنى مالاللىقنى

بىلدۈرىدىغان شۇنچىلىك سەۋەبىمۇ قىلمىغىن)، ئۇلارنى دۈشكەلىمىگىن، ئۇلارغا ھۆرمەت بىلەن يۇمشاق سەۋەب قىلغىن (23).

ئۇلارغا كامالى مېھرىبانلىقتىن ناھايىتى كەمتەر مۇئامىلىدە بولغىن ۋە: **ئى پەرۋەردىگارم! ئۇلار مېنى كىچىكلىكىمدە تەربىيىلىگىنىدەك ئۇلارغا مەرھەمەت قىلغىن** دېگىن (24). پەرۋەردىگار بىلگىنلەردىكىنى ئوبدان بىلگۈچىدۇر، ئەگەر سىلەر ياخشى بولساڭلار (يەنى ئاتا - ئاناڭلارنى قاخشاتقۇچى بولمىساڭلار، اللە سىلەرنىڭ خاتالىقىڭلارنى كەچۈرىدۇ). اللە ھەقىقەتەن تەۋبە قىلىپ تۇرغۇچىلارنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر (25). تۇغقانغا، مىسكىنگە، ئىبن - سەبىلگە (خەيرى - ساخاۋەتتىن) ھەققىنى بەرگىن، (پۇل - مېلىڭنى ناتوغرا يوللارغا) ئىسراپ قىلمىغىن (26). ئىسراپ قىلغۇچىلار ھەقىقەتەن شەيتانلارنىڭ قېرىنداشلىرىدۇر، شەيتان پەرۋەردىگارغا تولمۇ كۇفرانى نېمەت قىلغان ئىدى (27). ئەگەر سەن پەرۋەردىگار بىلگىن كۈتۈۋاتقان مەرھەمەت نازىل بولغاندىن كېيىن ئاندىن ئۇلارغا خەيرى - ساخاۋەت قىلماقچى بولساڭ (يەنى قولۇڭدا ئۇلارغا بېرىدىغان بىر نەرسە بولمىسا)، ئۇلارغا چىرايلىق گەپ قىلغىن (28). قولۇڭنى بوينۇڭغا باغلىۋالغىن (يەنى بېخىللىق قىلمىغىن) قولۇڭنى تولمۇ ئېچىپمۇ ئەتمىگىن (يەنى ئىسراپ قىلمىغىن)، (ئۇنداق قىلساڭ پۇلسىز قېلىپ) مالا مەتكە، پۇشايمانغا قالسىەن (29). شۈبھىسىزكى، سېنىڭ پەرۋەردىگارنىڭ خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى كەڭ قىلىدۇ، خالىغان ئادەمنىڭ رىزقىنى تار قىلىدۇ، اللە ھەقىقەتەن بەندىلىرىنىڭ (ئەھۋالىنى، مەنبەئىتىنى) بىلىپ تۇرغۇچىدۇر، كەڭرۈپ تۇرغۇچىدۇر (30). كەمبەغەللىكتىن قورقۇپ بالىلىرىڭلارنى ئۆلتۈرمەڭلار\*. ئۇلارنىڭ ۋە سىلەرنىڭ رىزقىڭلارنى بىز بېرىمىز، ئۇلارنى ئۆلتۈرۈش ھەقىقەتەن چوڭ گۇناھتۇر (31). زىناغا يېقىنلاشماڭلار، چۈنكى ئۇ قەبىھ ئىشتۇر، يامان يولدۇر (32). ناھەق ئادەم ئۆلتۈرمەڭلاركى، اللە (ناھەق ئادەم ئۆلتۈرۈشنى) ھارام قىلدى، كىمكى ناھەق ئۆلتۈرۈلىدىكەن، (قاتىلدىن قىساس ئېلىش، يا دىيەت ئېلىش، يا كەچۈرۈم قىلىش) ھوقۇقىنى ئۆلتۈرۈلگۈچىنىڭ ئىگىسىنىڭ قولىدا قىلدۇق، ئىگىسى قىساس ئېلىشتا چەكتىن چىقىپ كەتمىسۇن (قاتىلدىن غەيرىنى ئۆلتۈرۈش، يا ئۇنىڭ ئەزالىرىنى كېسىش، بىر ئادەم ئۈچۈن ئىككى ئادەمنى ئۆلتۈرۈش قاتارلىق ئىشلارنى قىلمىسۇن)، (ناھەق ئۆلتۈرۈلگۈچىنىڭ) ئىگىسىگە اللە ھەقىقەتەن مەدەتكار دۇر (33). يېتىمنىڭ مېلىنى تاكى ئۇ بالاغەتكە يەتكەنگە قەدەر (يېتىمگە) ئەڭ پايدىلىق ئۇسۇلدا تەسەررۇپ قىلىڭلار، ئەھدىگە ۋاپا قىلىڭلار، (قىيامەت كۈنى) ئەھدە ئۈستىدە (يەنى ئەھدىگە ۋاپا قىلغان - قىلمىغانلىق ئۈستىدە) ئەلۋەتتە سوئال - سوراق قىلىنىسىلەر (34). سىلەر (باشقىلارغا ئاشلىق قاتارلىقلارنى) ئۆلچەپ بەرگەندە، تولۇق ئۆلچەڭلار ۋە توغرا تارازىدا تارتىپ بېرىڭلار، بۇنداق قىلىش (سىلەرگە دۇنيادا) ياخشىدۇر، ئاخىرەتلىكىڭلار ئۈچۈن تېخىمۇ ئوبدان دۇر (35). بىلمەيدىغان نەرسەڭگە ئەگەشمە (يەنى بىلمىگەننى بىلىم، كۆرمىگەننى كۆرۈم، ئاڭلىمىغاننى ئاڭلىدىم دېمە)، (ئىنسان قىيامەت كۈنى) قۇلاق، كۆز، دىل (يەنى سەزگۈ ئەزالىرى) نىڭ قىلمىشلىرى ئۈستىدە ھەقىقەتەن سوئال - سوراق قىلىنىدۇ (36). سەن زېمىندا مەغرۇرانە يۈرمىگىن، (ھاكاۋۇرلۇقتىن ئايىغىڭ بىلەن) يەرنى تېشىۋېتەلمەيسەن، (ھەرقانچە گىدەيگىنىڭ بىلەن) ئېگىزلىكتە تاغلارغا تەڭلىشەلمەيسەن (37). يۇقىرىقى (ئىش) لارنىڭ ھەممىسى قەبىھ بولۇپ، اللەنىڭ دەرگاھىدا ياماندۇر (38). بۇلار پەرۋەردىگارنىڭ ساڭا ۋەھىي قىلغان ھېكمەتلەرنىڭ بىر قىسمىدۇر، اللە غا باشقا مەبۇدىنى شېرىك قىلمىغىن، بولمىسا مالا مەت قىلىنغان، (اللە نىڭ رەھمىتىدىن) قوغلانغان ھالدا جەھەننەمگە تاشلىنىسەن. » [ كىچىكلىك سەپەر : 23-39 ]

بەلكىم ، سىز بۇ ئايەتلەرنى ئوقۇش ئارقىلىق بۇرۇنقىغا قارىغاندا قۇرئان ھەققىدە تېخىمۇ ياخشى ئىدىيەدە بولۇشىڭىز ، ھەمدە



بۇ ھاياتىڭىزدىكى ئەڭ مۇھىم ئۆزگىرىشنىڭ باشلىنىشى ، سىزنىڭ ئىسلامغا قاراپ يول ئېلىشىڭىزنىڭ باشلىنىشى بولۇپ قېلىشى مۇمكىن . ئاللاھ سىزنى ھەمىشە يېتەكلىسۇن ۋە ياردەم قىلسۇن .  
ئامانلىق توغرا يولغا ئەگەشكۈچىلەرگە بولسۇن .  
بېشىۋا مۇھەممەت سالىھ مۇنەججىد